

СПОРАЗУМ
ИЗМЕЂУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
И
КАНАДЕ
О ПОДСТИЦАЊУ И ЗАШТИТИ УЛАГАЊА

AGREEMENT
BETWEEN
THE REPUBLIC OF SERBIA
AND
CANADA
FOR THE PROMOTION AND PROTECTION
OF INVESTMENTS

ACCORD
ENTRE
LA RÉPUBLIQUE DE SERBIE
ET
LE CANADA
CONCERNANT LA PROMOTION ET LA PROTECTION
DES INVESTISSEMENTS

СПОРАЗУМ
ИЗМЕЂУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
И
КАНАДЕ
О ПОДСТИЦАЊУ И ЗАШТИТИ УЛАГАЊА

**СПОРАЗУМ
ИЗМЕЂУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
И
КАНАДЕ
О ПОДСТИЦАЊУ И ЗАШТИТИ УЛАГАЊА**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА И КАНАДА (Стране)

ПРЕПОЗНАЈУЋИ да ће подстицање и заштита улагања инвеститора једне Стране на територији друге Стране допринети заједничком унапређењу и побољшању пословне активности, развоју економске сарадње између њих и унапређењу одрживог развоја,

ДОГОВОРИЛЕ су се о следећем:

ДЕО А - ДЕФИНИЦИЈЕ

Дефиниције

Члан 1.

У смислу овог Споразума:

„Тело надлежно за заштиту конкуренције”, значи:

за Републику Србију - Комисија за заштиту конкуренције или њен правни следбеник о чему ће Канада бити обавештена дипломатским путем; и

за Канаду - Комесар за питања конкуренције или његов правни следбеник, о чему ће Република Србија бити обавештена дипломатским путем;

„поверљива информација” - поверљива пословна информација или информација која је привилегована или на други начин заштићена од обелодањивања у складу са прописима Стране;

„покривено улагање” - у односу на Страну јесте улагање на њеној територији које је у власништву или контролисано, посредно или непосредно од стране улагача друге Стране, а које постоји на дан ступања на снагу овог споразума, као и улагање извршено или настало касније;

„страна у спору” - било која Страна или улагач који је поднео захтев за решавање спора у складу са Делом Ц;

„привредно друштво и предузеће” - лице основано или организовано у складу са важећим законодавством, без обзира да ли је профитно или непрофитно, приватно или јавно, укључујући корпорације, трустове, ортачко друштво, предузетник, заједничко друштво или друга удружења и огранци тих правних лица. Ради веће прецизности, за Републику Србију, појам „предузеће” обухвата и правно лице у процесу приватизације;

„постојећи” - постоји у моменту ступања на снагу овог споразума;

„финансијска институција”- финансијски посредник или друго правно лице које је овлашћено да обавља пословање, уређено или под надзором као финансијска институција, у складу са прописима Стране на чијој територији се налази;

„финансијска услуга” - услуга финансијске природе, укључујући осигурање и споредну или помоћну услугу финансијске природе;

„*ICSID*” - Међународни центар за решавање инвестиционих спорова, установљен *ICSID* Конвенцијом;

„*ICSID* Конвенција” - Конвенција о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава, сачињена у Вашингтону, 18. марта 1965. године;

„заштићена информација у складу са прописима из области заштите конкуренције”:

за Републику Србију - информација у смислу члана 45. Закона о заштити конкуренције; и

за Канаду - информација у смислу одредаба Дела 29 Акта о заштити конкуренције R.S.C. 1985, с. 34 или одредаба које их замењују;

„права интелектуалне својине”- ауторска и сродна права, трговачки знаци, ознаке географског порекла, права индустријског дизајна, патентна права, права заштите интегрисаних кола, права у вези са заштитом поверљивих информација и права заштите биљних сорти;

„улагање”:

- а) оснивање привредног друштва;
- б) удео, акција или други облик једнаког учешћа у привредном друштву;
- в) јемство, обвезница или други дужнички инструменти привредног друштва;
- г) зајам привредном друштву;
- д) независно од горенаведених тач. в) и г), зајам или гаранција издата од стране финансијске институције је улагање само ако зајам или гаранција имају третман капитала Стране на чијој територији се налази седиште финансијске институције;
- ђ) интерес у привредном друштву којим је власник овлашћен да распоређује приходе или профит привредног друштва;

- е) интерес у привредном друштву којим је власник овлашћен да распоређује или повлачи улагање из привредног друштва;
- ж) интерес који произлази из обавезе улагања или другог извора у вези са економским активностима на територији Стране, као што је:
  - (1) уговор који укључује постојање својине инвеститора на територији Стране, укључујући уговор по систему „кључ у руке” или уговор о изградњи или концесији, или
  - (2) уговор по основу којег накнада суштински зависи од производње, прихода или профита привредног друштва;
- з) права интелектуалне својине;
- и) друга видљива и невидљива, покретна и непокретна својина и друга стварна права стечена у очекивању или искоришћена ради економске или друге пословне користи;

али „улагање” не значи:

- ј) новчано потраживање које проистиче искључиво из:
  - (1) комерцијалног уговора за продају робе или услуга између правног или физичког лица са територије једне Стране и правног или физичког лица са територије друге Стране;
  - (2) проширења кредита у вези са комерцијалном трансакцијом, као што је финансирање трговине, или
- к) друго новчано потраживање које не обухвата облике интереса садржане у тач. а) - ј);

„улагач Стране”- Страна, њено правно или физичко лице, које намерава да улаже, улаже или је извршио улагање. Ради веће прецизности сматра се да улагач намерава да изврши улагање само када је предузео конкретне активности неопходне да изврши улагање, као што су на пример, када је поднео захтев за добијање одобрења или дозволе да изврши улагање;

„мера” - обухвата закон, пропис, процедуру, захтев и поступак;

„држављанин”:

за Републику Србију - физичко лице које је држављанин Републике Србије, и

за Канаду - физичко лице које је држављанин Канаде или лице са сталним пребивалиштем у Канади,

осим:

- а) физичког лица које има двојно држављанство Републике Србије и Канаде, а које ће се сматрати држављанином оне Стране чије је држављанство доминантно и ефективно, и
- б) физичког лица које је држављанин једне Стране и има стално пребивалиште на територији друге Стране, које ће се сматрати искључивим држављанином Стране чији је држављанин;

„национална влада“:

за Републику Србију - Влада Републике Србије; и

за Канаду - Федерална Влада;

„Њујоршка Конвенција“ - Конвенција Уједињених нација о признавању и извршењу иностраних арбитражних одлука, донесена у Њујорку, 10. јуна 1958. године;

„лице“ - физичко или правно лице;

„лице које је ангажовано у области културе“ - лице које се бави следећим активностима:

- а) објављивањем, дистрибуцијом или продајом књига, магазина, часописа или новина у штампаном облику или облику који се може читати путем уређаја, осим ако му је припрема за штампу и штампа једина активност,
- б) производњом, дистрибуцијом, продајом или приказивањем филмских или видео записа,
- в) производњом, дистрибуцијом, продајом или приказивањем музичких аудио или видео снимака,
- г) објављивањем, дистрибуцијом или продајом музичких дела у штампаном облику или облику који се може читати са машине, или

д) радиокомуникацијом у којој је пренос намењен директном јавном пријему, као и свако радијско, телевизијско или кабловско емитовање и свако сателитско програмирање као и услуге сателитског емитовања,

„одговорна страна” - Страна против које је поднет захтев у складу са одредбама Дела Ц овог споразума;

„локални ниво власти”:

за Републику Србију - аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе утврђене у складу са Уставом Републике Србије; и

за Канаду- провинција, територијална или локална власт;

„пореска конвенција” - билатерални споразум о избегавању двоструког опорезивања или други међународни споразум или уговор у области пореза;

„територија”:

за Републику Србију

- територија над којом Република Србија врши суверена права и јурисдикцију у складу са својим националним законодавством и међународним правом; и

за Канаду:

- (1) копно, унутрашње воде и територијално море Канаде, укључујући ваздушни простор изнад тих површина;
- (2) искључиве економске зоне Канаде, одређене националним законом, у складу са Делом V Конвенције Уједињених нација о праву мора, усвојена у Монтего беј-у, 10. децембра 1982. (*UNCLOS*), и
- (3) континентални део Канаде, одређен националним законом, у складу са Делом VI Конвенције Уједињених нација о праву мора;

„суд”- арбитражни суд установљен у складу са чл. 24. или 28. овог споразума;

„*TRIPS* Споразум” - Споразум о трговинским аспектима права интелектуалне својине;

„*UNCITRAL* Правила арбитраже” - Правила арбитраже Комисије УН о међународном трговинском праву, у њиховом најновијем облику; и

„Споразум СТО”- Споразум о оснивању Светске трговинске организације, сачињен у Маракешу, 15. априла 1994. године.

ДЕО Б – ОСНОВНЕ ОБАВЕЗЕ

Обим примене

Члан 2.

1. Овај споразум односи се на мере које усваја или примењује Страна, а које се односе на:
  - а) улагача друге Стране; и
  - б) покривено улагање.
2. Обавезе из Дела Б овог споразума односе се и на лица којима је Страна поверила вршење нормативних, управних или других јавних овлашћења.

Подстицање улагања

Члан 3.

Свака Страна ће подстицати стварање повољних услова за улагања на њеној територији од стране улагача друге Стране и дозвољаваће таква улагања у складу са овим споразумом.

Национални третман

Члан 4.

1. Свака Страна ће обезбедити улагачима друге Стране третман који је једнако повољан као третман који се на њеној територији обезбеђује, у датим околностима, сопственим улагачима у погледу оснивања, стицања, ширења, управљања, спровођења, пословања, продаје или другог располагања улагањем.
2. Свака Страна ће на својој територији, у односу на покривено улагање, обезбедити третман једнако повољан као онај који додељује, у датим околностима, улагањима сопствених улагача, у погледу оснивања, стицања, ширења, управљања, спровођења, пословања, продаје или другог располагања улагањем.

3. Третман додељен Страни у складу са одредбама ст. 1. и 2. овог члана значи, у односу на локални ниво власти, третман који, у датим околностима, локална власт додељује улагачима и њиховим улагањима.

Третман најповлашћеније нације

Члан 5.

1. Свака Страна ће на својој територији обезбедити улагачима друге Стране третман који је једнако повољан као третман који се обезбеђује, у датим околностима, улагачима треће државе у погледу оснивања, стицања, ширења, управљања, спровођења, пословања, продаје или другог располагања улагањем.

2. Свака Страна ће на својој територији, у односу на покривено улагање, обезбедити третман једнако повољан као третман који додељује, у датим околностима, улагањима улагача треће државе, у погледу оснивања, стицања, ширења, управљања, спровођења, пословања, продаје или другог располагања улагањем.

3. Ради веће прецизности, третман додељен Страни из ст. 1. и 2. овог члана означава третман који, у датим околностима, локална власт додељује улагачима и улагањима улагача треће државе.

Третман минималног стандарда

Члан 6.

1. Стране ће, у односу на покривено улагање, обезбедити минимум стандарда минималног третмана странаца у складу са међународним обичајним правом, укључујући правичан и једнак третман, као и пуну заштиту и безбедност.

2. Појам „правичан и једнак третман” и „пунa заштита и безбедност” из става 1. овог члана не захтева додатни или шири третман од оног који је, у смислу међународног обичајног права, предвиђен минималним стандардом третмана странаца.

3. Повреда неке друге одредбе овог споразума, или другог међународног споразума, не представља повреду овог члана.

Накнада губитака

Члан 7.

Независно од одредбе члана 17. став 5. тачка б) овог споразума, свака Страна ће применити на улагаче и покривена улагања друге Стране недискриминаторни третман у погледу мера које усвоји или примењује за накнаду штете настале на улагањима на њеној територији, а која је последица оружаног сукоба, грађанских немира или ванредног стања, укључујући и оно које је последица природних непогода.

Руководиоци, одбори директора и долазак кадрова

Члан 8.

1. Страна не може захтевати да у привредном друштву, које представља покривено улагање постави на руководеће место лице које има одређено држављанство.
2. Страна може захтевати да, већину у одбору директора привредног друштва које представља покривено улагање чине лица која имају одређено држављанство или пребивалиште на територији те Стране, под условом да то битно не угрожава могућност улагача да остварује контролу над улагањем.
3. У складу са домаћим законодавством које уређује питање уласка странаца, свака Страна ће, у вези са улагањем улагача на територији друге Стране, дозволити привремени улазак држављанима запосленим од стране улагача друге Стране, ради обављања менаџерских или извршних послова, или вршења услуга које захтева специјализовано знање.

Захтеви за извршење

Члан 9.

1. Страна неће поставити нити примењивати или наметнути у вези са оснивањем, стицањем, проширењем, управљањем, вођењем или руковањем покривеним улагањем или било којим другим улагањем на њеној територији, неки од следећих захтева:

- а) да се извезе роба или услуга у одређеном обиму или вредности,

- б) да се постигне одређени ниво или проценат учешћа робе домаћег порекла,
- в) да се врши куповина, да се користи или да се даје предност роби произведеној или услугама пруженим на њеној територији или да се роба и услуге купују од лица са њене територије,
- г) да се изврши довођење у везу обима или вредности увоза са обимом или вредности извоза или са висином девизних прилива у вези са тим улагањем,
- д) да се ограничи продаја робе или услуга на њеној територији који су производ улагања или да се та продаја услови обимом или вредношћу извоза или девизног прилива,
- ђ) да се изврши пренос технологије, производног процеса или других власничких права одређеним лицима на њеној територији, или
- е) да се врши искључиво снабдевање робом или услугама са територије Стране где се врши производња за посебна регионална тржишта или за светско тржиште.

2. Мера која захтева да се код улагања користи технологија да би се испунили опште применљиви здравствени, безбедносни или еколошки захтеви, није у супротности са ставом 1. тачка ѓ) овог члана.

3. Страна не може условљавати пријем или наставак пријема предности, у вези са покривеним улагањем или било којим другим улагањем на њеној територији, ради испуњења следећих захтева:

- а) постизања одређеног обима или вредности учешћа робе домаћег порекла;
- б) куповине, коришћења или давања предности роби произведеној на њеној територији или куповине робе од произвођача са њене територије;
- в) довођења у везу обима или вредности увоза са обимом или вредности извоза или са висином девизних прилива у вези са улагањем;

- г) ограничење продаје роба или услуга на њеној територији која су производ улагања везујући ту продају за обим или вредност извоза или девизних прилива.

4. Одредбе:

- а) става 3. овог члана не спречава Страну да услови пријем или наставак пријема предности у вези са покривеним улагањем или било којим другим улагањем на њеној територији, ради испуњења захтева да лоцира производњу, обезбеди услугу, обучи или запосли раднике, изгради или прошири поједине објекте, или да обави истраживање и развој на њеној територији.
- б) става 1. тачка ф) овог члана не примењује се ако је захтев наметнут или се извршава обавеза донета од стране суда, управног органа или органа надлежног да уклони повреду права конкуренције.

5. Ст. 1. и 3. овог члана не односе се на друге захтеве, осим оних дефинисаних у тим ставовима.

6. Одредбе:

- а) ст. 1. тач. а), б), и в), и става 3. тач. а) и б) не примењују се на захтеве квалификација за производе и услуге код подстицања извоза и програма стране помоћи;
- б) ст. 1. тач. б), в), д) и ђ), и става 3. тач. а) и б) не примењује се на јавне набавке Стране или државног предузећа;
- в) став 3. тач. а) и б) не примењују се на захтев Стране која увози, у погледу садржине производа која је потребна за добијање преференцијалне тарифе или квоте.

Експропријација

Члан 10.

1. Страна не може национализовати или експроприсати покривено улагање било непосредно или посредно мерама које имају за циљ који је једнак национализацији или експропријацији (у даљем тексту: експропријација), осим у јавном интересу, у законом прописаном поступку, на недискриминаторској

основи и уз плаћање надокнаде у складу са ст. 2. и 3. овог члана. Ради веће прецизности, овај став ће се тумачити у складу са Анексом Б.10 овог споразума.

2. Накнада из става 1. овог члана одговараће тржишној вредности експроприсаног улагања каква је била непосредно пре експропријације („датум експропријације“) и на њену вредност не сме утицати чињеница да је намеравана експропријација била позната раније. Критеријум вредновања ће обухватити вредност пословања, вредност имовине укључујући пријављену пореску вредност видљиве имовине и друге одговарајуће критеријуме, по потреби, да би се утврдила правична тржишна вредност.

3. Накнада се исплаћује без одлагања и биће је могуће реализовати у потпуности и слободно трансферисати. Накнада се исплаћује у слободној конвертибилној валути и укључиваће камату по одговарајућој тржишној стопи за ту валуту обрачунатој од дана када је експропријација извршена до дана плаћања.

4. Оштећени улагач има право, у складу са законом Стране која врши експропријацију, на хитно решавање његовог предмета и вредновање његовог улагања од стране судског или другог независног органа те Стране, у складу са принципима наведеним у овом члану.

5. Овај члан се не примењује на издавање обавезне лиценце додељене у вези са правима интелектуалне својине или укидање, ограничавање или настанак права интелектуалне својине, у мери у којој је издавање, укидање, ограничење или настанак права у складу са споразумом Светске трговинске организације.

Трансфери

Члан 11.

1. Свака Страна ће дозволити да сваки трансфер у вези са покривеним улагањем, на и са њене територије, буде слободан и без одлагања. Ови трансфери обухватају:

- а) уплате у капитал;
- б) добит, дивиденде, камате, капиталне добитке, накнаде за ауторска права, накнаде за управљање, техничку помоћ и друге накнаде, повраћаји у натури и друге износе који произлазе из покривеног улагања;

- в) приходе од потпуне или делимичне продаје покривеног улагања или од потпуне или делимичне ликвидације покривеног улагања;
- г) исплате по основу уговора са улагачем или у вези покривеног улагања, укључујући исплате по основу уговора о кредиту;
- д) накнаде исплаћене на основу чл. 7. и 10. овог споразума; и
- ђ) плаћања која проистичу из Дела Ц овог споразума.

2. Свака Страна ће дозволити трансфер средстава у вези покривеног улагања у конвертибилној валути у којој је извршено улагање, или у другој конвертибилној валути договореној између улагача и заинтересоване Стране. Ако није другачије договорено, трансфер ће бити извршен по девизном курсу који је важећи на дан трансфера.

3. Независно од ст. 1. и 2. овог члана, Страна може, на основу примене домаћег законодавства, у доброј вери и на праведан и недискриминаторан начин, спречити трансфер у вези са:

- а) ликвидацијом, стечајем или заштитом права поверилаца;
- б) издавањем, трговином или пословањем са хартијама од вредности;
- в) кривичним или прекршајним казнама;
- г) финансијским извештавањем или чувањем евиденција о трансферима, када је неопходно ради помоћи у спровођењу закона или помоћи финансијским институцијама, или
- д) обезбеђењем извршења налога или пресуда у судском или управном поступку.

4. Страна не може захтевати од свог улагача да изврши трансфер, нити га може казнити зато што није извршио трансфер прихода, зарада, профита или других износа који су произишли или који се могу приписати улагању на територији друге Стране.

5. Одредба става 4. овог члана не спречава Страну да, у складу са домаћим законодавством примењеним у доброј вери и на праведан и недискриминаторан начин, донесе меру која се односи на питања регулисана у ставу 3. тач. а) - д) овог члана.

6. Без обзира на одредбе ст. 1, 2. и 4. овог члана, и без ограничења у примени става 5. овог члана, Страна може, у доброј вери и на праведан и недискриминаторан начин, спречити или ограничити трансфер финансијске институције за или у корист огранка или лица повезаних са том институцијом, применом мера које се односе на одржавање безбедности, бонитета, поузданости или финансијске одговорности финансијских институција.

7. Без обзира на одредбу става 1. овог члана, Страна може ограничити трансфер повраћаја у роби у ситуацијама када се овакви трансфери могу ограничити у складу са Споразумом у оквиру Светске трговинске организације и у случајевима који су наведени у ставу 3. овог члана.

Јавност

Члан 12.

1. Свака Страна ће обезбедити да се њени закони, прописи, процедуре или општи управни акти, у вези са материјом коју уређује овај споразум, благовремено објављују или на други начин учине доступним како би омогућили заинтересованим лицима друге Стране да се са њима упознају.

2. У мери у којој је то могуће, свака Страна ће:

- а) заинтересованим лицима и другој Страни учинити доступном информацију у вези мере из става 1. овог члана коју предлаже за усвајање,
- б) обезбедити заинтересованим лицима и другој Страни разумну могућност да се изјасни о предложеној мери.

3. По захтеву Стране, друга Страна ће обезбедити информацију о мери која може утицати на покривено улагање.

Пренос права

Члан 13.

1. Ако Страна или њена овлашћена институција плати сопственом улагачу на основу дате гаранције или уговора о осигурању, за улагање на територији друге Стране, друга Страна ће признати ваљаност суброгације у корист првопоменутог Стране или њене овлашћене институције на сва права и потраживања која је имао улагач.

2. Страна или њена овлашћена институција, на коју је пренето право улагача у складу са ставом 1. овог члана је овлашћена на иста права као и улагач у погледу улагања. Ова права може вршити Страна или њена овлашћена институција или улагач ако га је на то овластила Страна или њена овлашћена институција.

Пореске мере

Члан 14.

1. Овај споразум се не примењује на пореске мере, осим мера наведених у овом члану.

2. Овај споразум не утиче на права и обавезе Стране које проистичу из пореске конвенције. У случају неслагања између одредби овог споразума и пореске конвенције, предност у примени има пореска конвенција.

3. Овај споразум не обавезује Страну да обезбеди или дозволи приступ информацијама које су заштићене, а које би биле у супротности са законом Стране којим се уређује заштита информација у вези са опорезивањем пословања пореског обвезника.

4. У смислу става 2. овог члана, одредбе чл. 4. и 5. овог споразума примењују се на све пореске мере, осим оних које се односе на приход, капиталну добит или на опорезив капитал корпорација, а не примењује се на:

- а) неусклађене прописе постојећих пореских мера;
- б) наставак или продужење без одлагања неусклађених прописа постојећих пореских мера;

- в) измене и допуне неусклађених прописа постојећих пореских мера у којој измена или допуна у време доношења, не смањује усклађеност са овим члановима; или
- г) нову пореску меру која има за циљ да обезбеди једнаку и ефикасну примену или наплату пореза (укључујући, ради веће сигурности, мере које предузима Страна да би обезбедила поштовање свог пореског система или да би спречила избегавање или утају пореза) и која не прави разлику између појединих лица, производа или услуга Страна.

5. Под условом да су испуњени услови из става 6. овог члана:

- а) тужба улагача да се пореским мерама Стране крши споразум између националног органа власти и улагача те Стране у вези улагања, сматраће се тужбом за кршење овог споразума, и
- б) одредбе члана 10. овог споразума се примењују на пореске мере.

6. Улагач не може поднети тужбу из става 5. овог члана, осим ако:

- а) обезбеди копију обавештења о тужби надлежним пореским органима Стране, и
- б) надлежни порески органи Страна не постигну заједничко решење у року од шест месеци од дана обавештења о тужби, да у случају предвиђеним ставом 5. тачка а), мера није у супротности са споразумом, или да пореском мером, предвиђеном ставом 5. тачка б) овог члана није извршена експропријација.

7. Ако се, у погледу тужбе улагача Стране или спора између Страна, појави претходно питање да ли је мера Стране пореска мера, Страна може упутити питање надлежним пореским органима. Одлука пореских органа обавезује суд који је формиран на основу Дела Ц овог споразума или арбитражно веће које је именовано у складу са Делом Д овог споразума. Суд или арбитражно веће које је задужено за захтев или тужбу у којој се питање појављује не може наставити са радом док не добију одлуку пореских органа. Ако порески органи не одлуче о претходном питању у року од шест месеци од дана упућивања, суд или арбитражно веће одлучује о том питању.

8. Свака Страна обавештава другу Страну, дипломатским путем, о идентитету пореских органа из овог члана.

Здравље, безбедност и мере заштите животне средине

Члан 15.

Стране су сагласне да је неприкладно да се улагања подстичу умањењем мера које се односе на здравље, безбедност или заштиту животне средине. Сходно томе, Страна се неће одрећи или на други начин одступити, или понудити одрицање или на други начин одступање од таквих мера да би подстакла оснивање, стицање, ширење или задржавање улагања на њеној територији. Ако Страна сматра да је друга Страна понудила такав подстицај, може затражити консултације са другом Страном или са обе Стране са циљем да се избегну такви подстицаји.

Друштвена одговорност

Члан 16.

Свака Страна ће подстицати привредна друштва, која послују на њеној територији или су под њеном јурисдикцијом, да у оквиру свог пословања и унутрашње политике добровољно уграде међународно признате стандарде друштвено одговорног пословања, као што су изјаве принципа који су Стране одобриле или подржале. Ови принципи се односе на рад, животну средину, људска права, друштвене односе и борбу против корупције.

Резерве и изузеци

Члан 17.

1. Чл. 4, 5, 8. и 9. овог споразума не односе се на:
  - а) било коју меру која:
    - (1) постоји и није усаглашена, а примењује се на територији Стране,
    - (2) се примењује или је усвојена после ступања на снагу овог споразума, а која, у моменту продаје или другог располагања власничким уделом државе или њене имовине у постојећем државном предузећу или постојећем субјекту у државном власништву:

- 1) забрањује или намеће ограничења у погледу власništva или контроле удела или улагања, или
  - 2) намеће критеријум држављанства као услов за руководеће позиције или чланство одбора директора;
- б) представља наставак или благовремено обнављање независних мера из тачке а) овог става, или
- в) представља измену или допуну било које неусаглашене мере из тачке а) овог става у мери до које измена или допуна не умањују њихову усаглашеност пре измена или допуна, у односу на чл. 4, 5, 8. и 9. овог споразума.
2. Независно од става 1. овог члана свака Страна ће, у мери у којој је то могуће, навести у прилогу Анекса I овог споразума све постојеће неусаглашене мере које примењује на националном нивоу.
3. Чл. 4, 5, 8. и 9. овог споразума не примењују се на мере које Страна усваја или примењује у погледу сектора, подсектора или активности, које су наведене у прилогу Анекса 2 овог споразума.
4. Члан 5. овог споразума не примењује се на третман који је признат Страни овим споразумом, а који је наведен у прилогу Анекса 3 овог споразума.
5. У погледу права интелектуалне својине, Страна може одступити од чл. 4, 5. и 9. став 1. тачка ђ) овог споразума на начин који је у складу са:
- а) *TRIPS* Споразумом;
  - б) изменама и допунама *TRIPS* Споразума које су на снази за обе Стране;
  - в) изузецима од примене *TRIPS* Споразума, у складу са чланом 9. Споразума о Светској трговинској организацији.
6. Чл. 4, 5. и 8. овог споразума не примењују се на:
- а) јавне набавке које спроводи Страна или државно предузеће; или
  - б) субвенције или донације обезбеђене од Стране или државног предузећа, укључујући зајам, гаранцију или осигурање дато од стране владе.

7. Члан 5. овог споразума не примењује се на финансијске услуге.

Општи изузеци

Члан 18.

1. За потребе овог споразума Страна:

- а) може усвојити или применити меру потребну да:
  - (1) заштити здравље и живот људи и животиња или очување биљака;
  - (2) обезбеди поштовање домаћег закона који није у супротности са овим споразумом;
  - (3) сачува живе или неживе ограничене природне ресурсе;
- б) мора обезбедити да мера из тачке а) подтачка (2) није:
  - (1) примењена на начин који представља произвољну или неоправдану дискриминацију између улагања или између улагача, или
  - (2) не ограничава прикривену међународну трговину или улагања.

2. Овај споразум не спречава Страну да усвоји или задржи разумне мере предострожности, као што су:

- а) заштита улагача, депозитара, учесника на финансијском тржишту, осигураника, корисника полисе осигурања, или лица којима финансијске институције дугују фидуцијарну обавезу;
- б) одржавање сигурности, бонитета, интегритета или финансијске одговорности финансијских институција; и
- в) обезбеђивање интегритета и стабилности финансијског система Стране.

3. Овај споразум се не примењује на недискриминаторске мере општег карактера које се односе на монетарну и кредитну политику или политику курса донету од стране органа власти. Овај члан не односи се на обавезе Стране из чл. 9. или 11. овог споразума.

Овај споразум:

- а) не обавезује Страну да достави или дозволи приступ информацијама ако сматра да би њихово објављивање било супротно са њеним основним интересима безбедности;
- б) не спречава Страну да предузима радње које сматра потребним ради заштите основних интереса безбедности:
  - (1) у вези трговине оружјем, муницијом и ратном опремом, прометом и трансакцијама других роба, материјала, услуга и технологија који се предузимају, посредно или непосредно, ради снабдевања војне или друге безбедносне институције,
  - (2) у време рата или у другим ванредним ситуацијама у међународним односима, или
  - (3) у вези спровођења националне политике или међународних споразума у погледу неширења нуклеарног оружја или других нуклеарно експлозивних направа; или
- в) не спречава Страну од испуњења њених обавеза у складу са Повељом Уједињених нација ради очувања међународног мира и безбедности.

4. Овај споразум не обавезује Стране да доставе или дозволе приступ информацијама чије би откривање спречило спровођење закона или би било супротно закону Стране који штити поступак саветовања и креирања политике извршне власти надлежног министарства, личну приватност или поверљивост финансијских послова и рачуна појединих клијената у финансијским институцијама.

5. У току поступка решавања спора у складу са овим споразумом:

- а) Страна не мора да достави или дозволи приступ информацијама које су заштићене у складу са прописима у области конкуренције;
- б) Орган надлежан за заштиту конкуренције Стране не мора да достави или дозволи приступ информацијама које су привилеговане или на било који други начин заштићене од објављивања.

6. Овај споразум се не примењује на мере које су усвојене или задржане од било које Стране у вези са лицима која су ангажована у области културе.

7. Ако се права или обавезе у овом споразуму подударају са оним у оквиру Споразума о СТО, Стране су сагласне да се мера, усвојена у складу са одлуком о изузећу која је одобрена од стране Светске трговинске организације, сходно члану 9. Споразума о СТО, сматра такође усаглашеном са овим споразумом. Таква усаглашена мера било које Стране не може бити повод за тужбу улагача једне Стране против друге у смислу Дела Ц овог споразума.

Ускраћивање погодности

Члан 19.

1. Страна може ускратити погодности из овог споразума улагачу, привредном друштву друге Стране или улагању тог улагача ако улагач треће државе или Стране којој се ускраћују погодности поседује или контролише привредно друштво и:

- а) ако Страна која ускраћује, усвоји или примењује меру према трећој држави у погледу забране трансакција са привредним друштвом или ако би се давањем погодности из овог споразума прекршила или се не би применила та мера у односу на привредно друштво или његово улагање; или
- б) привредно друштво нема претежну пословну активност на територији Стране, у складу са чијим домаћим законодавством је основано или организовано.

ДЕО Ц – РЕШАВАЊЕ СПОРОВА ИЗМЕЂУ УЛАГАЧА И СТРАНЕ ДОМАЋИНА

Сврха

Члан 20.

Независно од права и обавеза Страна садржаних у Делу Д овог споразума, овај део успоставља механизам за решавање инвестиционих спорова.

Тужба улагача Стране у своје име или у име привредног друштва

Члан 21.

1. Улагач Стране може поднети арбитражи, у складу са овим делом, захтев да је:

- а) тужена страна прекршила обавезу у складу са Делом Б овог споразума, осим обавеза из члана 8. став 3, чл. 12, 15. или 16. овог споразума, и
- б) привредно друштво претрпело губитак или штету због кршења обавезе или су губитак и штета произашли из тог кршења.

2. Улагач Стране, у име привредног друштва тужене стране које је правно лице које улагач поседује или контролише посредно или непосредно, може, на основу овог дела, поднети тужбу на решавање ако је:

- а) тужена Страна прекршила обавезу из Дела Б, осим обавеза по основу члана 8. став 3, чл. 12, 15. или 16. овог споразума, и
- б) привредно друштво претрпело губитак или штету која је настала или проистекла из кршења обавезе.

Претходни услови за подношење тужбе арбитражи

Члан 22.

1. Пре него што улагач поднесе спор на одлучивање арбитражи, стране у спору ће одржати консултације и покушати да мирним путем реше спор. Консултације ће се одржати у року од 60 дана од дана достављања обавештења

о намери да се спор поднесе арбитражи, у складу са ставом 2. тачком в) овог члана, осим ако се стране у спору не договоре о дужем року. Место консултација ће бити главни град тужене стране, осим ако се стране у спору другачије не договоре.

2. Улагач може покренути спор пред арбитражом у складу са чланом 21. овог споразума само ако је:

- а) улагач, као и, када је спор поднет у складу са чланом 21. став 2. овог споразума, привредно друштво пристало на арбитражу у складу са процедурама које су наведене у овом споразуму;
- б) прошло најмање шест месеци од дана када је настао повод за спор;
- в) улагач доставио туженој страни, најмање 90 дана пре подношења спора арбитражи, писмено обавештење о намери да поднесе спор на решавање арбитражном суду, које садржи:
  - (1) назив и адресу улагача и, ако је спор покренут у складу са чланом 21. став 2. овог споразума, назив и адресу привредног друштва,
  - (2) навођење одредбе овог споразума за коју сматра да је прекршена или друге релевантне одредбе,
  - (3) опис правне и фактичке ситуације тужбе, укључујући мере и облике, и
  - (4) одштетни захтев и приближан износ накнаде који се тражи;
- г) улагач доставио доказе да је доставио обавештење о његовој намери да поднесе спор арбитражи у складу са ставом 2. тачка в) овог члана;
- д) у случају да је спор покренут у складу са чланом 21. став 1. овог споразума ако:
  - (1) није протекло више од три године од дана када је улагач први пут сазнао или је могао знати за наводну повреду или је сазнао или могао знати да је претрпео губитак или штету,

- (2) се улагач одрекао права да покрене или настави поступак, пред домаћим судом Стране у складу са њеним прописима или другом процедуром успостављеном за решавање спорова у складу са домаћим прописима Стране, а пре него што надлежни суд Стране у поступку решавања спора, поступи у вези мере тужене стране за коју се наводи да представља повреду у складу са чланом 21. овог споразума, и
- (3) се спор покрене због претрпљеног губитка или штете у улогу привредног друштва одговорне Стране које улагач поседује или контролише, посредно или непосредно, а привредно друштво се одриче права у складу са подтачком (2) ове тачке;

ђ) тужба поднета у складу са чланом 21. став 2. овог споразума и:

- (1) није протекло више од три године од дана када је привредно друштво први пут стекло или је требало да стекне сазнање о наводној повреди као и сазнање да је привредно друштво тиме претрпело штету или губитак, и
- (2) улагач и привредно друштво се, заједно, одрекну права да покрену или наставе поступак пред административним или судским телом у складу са прописима Стране, или у другом поступку решавања спора, а у вези мере тужене стране која би могла бити повреда Споразума у смислу члана 21. овог споразума.

3. Став 2. тачка д) подтач. (2) и (3) и тачка љ) подтачка (2) овог члана не примењују се пред правосудним или управним органом или судом по домаћем закону тужене Стране, у случају тумачења деклараторног или другог изузетног ослобођења, које не укључује плаћање штете.

4. Улагач у спору или привредно друштво ће доставити туженој страни сагласност и одрицање из става 2. овог члана и приложиће их уз захтев арбитражи. Одрицање привредног друштва из става 2. тачка д) подтач. (2) и (3) или тачке љ) подтачка (2) овог члана није потребно ако је тужена страна лишила улагача права контроле у привредном друштву.

Посебна правила у вези финансијских услуга

Члан 23.

1. Узимајући у обзир:

- (а) финансијске институције Стране; и
- (б) улагаче Страна, њихова улагања у финансијске институције на територији тужене стране,

овај део споразума се примењује само у односу на тврдњу да је тужена страна прекршила обавезу из чл. 10, 11. или 19. овог споразума.

2. Када улагач или тужена страна тврде да спор укључује мере које је усвојила или задржала тужена страна у вези са финансијским институцијама или улагачима друге Стране и њиховим улагањима у финансијске институције на територији тужене стране, или када се тужена страна позове на члан 11. тачка 6, члан 18. тач. 2. или 3. овог споразума, арбитрари ће, поред критеријума из члана 26. став 2. овог споразума, имати стручно знање или искуство у области закона који уређују финансијске услуге или у њиховој примени, које може обухватати и прописе о финансијским институцијама.

3. Када улагач поднесе захтев за арбитражу, у складу са овим делом, а тужена страна се позове на члан 11. став 6. или члан 18. ст. 2. или 3. овог споразума, на захтев те стране, суд ће затражити писани извештај од страна да ли је и у којој мери, члан, на који се позивају, средство оправдане одбране против тужбе улагача. Суд неће наставити са поступком док не прими извештај сходно овом члану.

4. Када суд захтева извештај из става 3. овог члана, стране ће припремити писмени извештај. Ако стране не могу да се договоре, поднеће судском већу, основаном у складу са Делом Д овог споразума, да оно припреми писани извештај. Извештај се доставља суду и обавезујућег је карактера.

5. Суд може одлучити да сам реши питање ако у року од 70 дана од дана упућивања странке не поднесу захтев за оснивање судског већа у складу са ставом 4. овог члана или ако суд није примио писмени извештај.

Подношење тужбе суду

Члан 24.

1. Улагач који је испунио претходне услове из члана 22. овог споразума може поднети тужбу арбитражи на основу:

- а) *ICSID* Конвенције, у случају да су обе Стране потписнице те Конвенције;
- б) Правила додатних олакшица *ICSID*-а, ако је само једна Страна потписница *ICSID* Конвенције, или
- в) Арбитражних правила *UNCITRAL*.

2. Осим у мери у којој је измењено овим споразумом, на арбитражу се примењују правила из става 1. овог члана која су на снази у моменту када је захтев поднет арбитражи у складу са овим делом.

3. Стране могу усвојити додатна правила поступка која допуњују правила арбитраже из става 1. овог члана и та правила ће се применити на арбитражу. Стране ће без одлагања објавити додатна правила поступка која су усвојиле или ће их на други начин учинити доступним како би омогућило заинтересованим лицима да се са њима упознају.

4. Захтев за арбитражу, на основу овог дела подноси се када:

- а) Генерални секретар *ICSID* прими захтев за арбитражу у складу са чланом 36. став 1. *ICSID* Конвенције;
- б) Секретаријат *ICSID* прими захтев за арбитражу, у складу са чланом 2. Дела Ц Правила додатних олакшица;
- в) тужена страна прими обавештење о покретању арбитраже, у складу са чланом 3. *UNCITRAL* Арбитражних правила.

5. Страна ће обавестити другу Страну дипломатским путем, о месту пријема обавештења и других докумената.

6. Ако у року од шест узастопних месеци од дана подношења захтева за арбитражу, улагач пропусти да предузме било коју радњу и ако се стране нису другачије договориле, сматраће се да је улагач одустао од захтева и поступак ће се прекинути. Истеком рока од шест узастопних месеци сматраће се да захтев улагача није поднет у складу са одредбама овог Дела и да је надлежност суда за одлучивање по захтеву престала.

Пристанак на арбитражу

Члан 25.

1. Стране пристају на подношење захтева за арбитражу у складу са правилима која су наведена у овом споразуму. Ако се не испуне услови наведени у члану 22. овог споразума, сагласност се поништава.
2. Сагласност из става 1. овог члана и подношење захтева за арбитражу од стране улагача, испуњава услове:
  - а) Поглавља II *ICSID* Конвенције и *ICSID* Правила додатних олакшица у погледу писмене сагласности страна у спору, и
  - б) Члана II Њујоршке конвенције за договор у писаној форми.

Арбитри

Члан 26.

1. Осим ако је суд основан у складу са чланом 28. овог споразума и ако се стране у спору нису другачије споразумеле, суд ће се састојати од три арбитра. Свака Страна ће именовати по једног арбитра, а трећег, који ће бити председавајући, именовати стране у спору договором.
2. Арбитри треба да имају стручно знање или искуство у области међународног јавног права, међународних улагања или међународног трговинског права, односно у решавању спорова који проистичу из међународних инвестиционих или међународних трговинских споразума. Арбитри ће бити независни и неће бити повезани нити примати инструкције од било које Стране нити од улагача у спору.
3. Ако се стране у спору нису договориле о накнади за арбитраже пре него што је суд основан, примениће се правила о накнадама *ICSID* Конвенције.
4. Ако суд, осим суда који је основан у складу са чланом 28. овог споразума, није основан у року од 90 дана од дана када је захтев поднет на решавање, страна у спору може затражити од Генералног секретара *ICSID* да именује арбитраже или оне који још увек нису именовани. Генерални секретар *ICSID* ће именовати извршити по сопственом избору и, у мери у којој је то практично могуће, уз консултације са странама у спору. Генерални секретар

ICSID, не може за председавајућег именовати лице које је држављанин неке од страна у спору.

Споразум о именовању арбитра

Члан 27.

1. За потребе члана 39. *ICSID* Конвенције и члана 7. Дела Ц *ICSID* Правила додатних олакшица, и без обзира на примедбе у погледу арбитра, осим по питању држављанства:

- а) тужена страна је сагласна да се именовање сваког појединачног члана суда изврши у складу са *ICSID* Конвенцијом или *ICSID* Правилима додатних олакшица;
- б) улагач из члана 21. став 1. овог споразума може поднети захтев за арбитражу или наставити са захтевом у складу са *ICSID* Конвенцијом или *ICSID* Правилима додатних олакшица само ако се улагач писмено сагласио са именовањем сваког члана суда, и
- в) улагач из члана 21. став 2. овог споразума може поднети захтев за арбитражу или наставити са захтевом у складу са *ICSID* Конвенцијом или *ICSID* Правилима додатних олакшица само ако се улагач или привредно друштво писмено сагласе са именовањем сваког члана суда.

Консолидација

Члан 28.

1. Страна у спору која тражи налог за консолидацију, у складу са овим чланом, затражиће од Генералног секретара *ICSID* да оснује суд и у захтеву ће навести:

- а) име туженог или улагача против којих се тражи налог;
- б) природа налога који се тражи;
- в) основ за налог који се тражи.

2. Страна у спору ће доставити копију захтева туженој страни или улагачу против којег се тражи налог.

3. Генерални секретар *ICSID* ће у року од 60 дана од пријема захтева основати суд који се састоји од три члана. Генерални секретар *ICSID* ће именовати једног члана суда држављанина тужене стране, једног који је држављанин Стране чији је улагач који је поднео тужбу и, као председавајућег, држављанина треће земље.

4. Суд, основан на основу овог члана, оснива се и спроводи поступак у складу са Арбитражним правилима *UNCITRAL*, осим уколико су правила измењена у овом делу.

5. Када се суд, основан на основу овог члана, увери да је захтев поднет у складу са чланом 24. овог споразума, а појави се заједничко правно или фактичко питање, суд може, у циљу правичног и брзог решавања захтева и после саслушања страна у спору, донети решење којим ће:

- а) претпоставити своју надлежност, саслушати и одлучити о захтеву или делу захтева, или
- б) претпоставити надлежност, саслушати и одлучити о једном или више захтева за које верује да њихово решавање може помоћи у решавању других захтева.

6. Када је суд основан на основу овог члана, улагач који је поднео захтев за арбитражу у складу са чланом 24. овог споразума, а није навео податке у захтеву из става 1. овог члана, може сачинити писмени захтев суду којим ће бити обухваћен налог сачињен у складу са ставом 5. овог члана, и посебно ће навести:

- а) назив и адресу улагача;
- б) врсту налога и
- в) правни основ налога.

7. Улагач из става 6. овог члана ће доставити копију свог захтева странама у спору које су именоване у захтеву из става 1 овог члана.

8. Суд, основан у складу са чланом 24. овог споразума, нема надлежност да одлучује о захтеву, или његовом делу, када је суд основан у складу са овим чланом претпоставио своју надлежност.

9. Суд основан у складу са овим чланом, док не донесе одлуку из става 5. овог члана, може на захтев једне стране у спору, наложити да суд основан на

основу члана 24. овог споразума застане са поступком, осим ако није већ одложио своје поступање.

Учешће и документи друге стране

Члан 29.

1. Тужена страна ће доставити другој страни копију обавештења о намери да поднесе захтев за арбитражу и друга документа, у року од 30 дана од дана када су та документа испоручена туженој страни. Друга страна има право, да о свом трошку, прими од тужене стране копију доказа који су прослеђени суду, копије поднесака који су заведени у суду и писмене аргументе страна у спору. Страна која добије такве информације према њима ће се односити као да је она тужена страна.

2. Друга страна има право да присуствује расправама које се одржавају у смислу овог дела. По писменом обавештењу страна у спору, друга страна може сачинити поднесак суду по питању тумачења овог споразума.

Место арбитраже

Члан 30.

Стране у спору се могу договорити о месту одржавања арбитраже на основу арбитражних правила која се примењују у складу са чланом 24. став 1. или чланом 28. став 4. овог споразума. Ако се стране у спору не договоре, суд ће одредити место у складу са применљивим арбитражним правилима, с тим да то место буде на територији Стране или треће државе која је чланица Њујоршке конвенције.

Јавност рочишта и приступ документима

Члан 31.

1. Судске одлуке из овог дела Споразума су доступне јавности, осим ако не представљају поверљиву информацију. Остали документи који су поднети суду или су издати од стране суда биће доступне јавности, осим ако се стране у спору не договоре другачије у смислу заштите поверљивих информација.

2. Рочишта одржана на основу овог дела споразума су отворена за јавност. Суд може одржати затворене делове рочишта, *in camera*, у мери у којој је то потребно да би се заштитиле поверљиве информације.

3. Страна у спору може учинити доступним садржину незаштићених документа другим лицима у арбитражном поступку, ако је то потребно за припрему доказа, али мора обезбедити да та лица заштите поверљиве информације у тим документима.

4. Стране могу упознати своје званичнике или њихове националне владе или локалне органе власти са свим незаштићеним документима у поступку решавања спора у складу са овим делом, али морају обезбедити да ће та лица заштити поверљиве информације из тих докумената.

5. Ако суд својом одлуком означи информацију као поверљиву, а закон о приступу информацијама од јавног значаја Стране захтева јавни приступ тој информацији, закон Стране о приступу информацији има предност у примени. Међутим, Страна треба да покуша да примени сопствени закон о приступу информацијама и тако заштити информацију коју је суд означио као поверљиву.

Поднесци трећих лица

Члан 32.

Суд је овлашћен да разматра и прихвата писмене поднеске заинтересованих лица или привредних друштава која нису стране у поступку са значајним интересом у арбитражи. Суд ће обезбедити да поднесци стране која није страна у спору не ометају поступак, непотребно оптерете или неправедно утичу на стране у спору.

Важећи закон

Члан 33.

1. Суд основан у складу са овим Делом Споразума доследно одлучује о питањима у спору на основу овог споразума и важећих правила међународног права. Заједничко тумачење Страна у вези са одредбама овог споразума обавезује суд, основан у складу са одредбама овог дела, а пресуда мора бити у складу са тим тумачењем.

2. Када тужена страна у својој одбрани изјави да је мера, за коју се сматра да представља повреду, у складу са резервама и изузецима из члана 17. став 1. или Анекса 2 или Анекса 3 овог споразума, на њен захтев суд ће затражити заједничко тумачење тог питања. Стране ће, у року од 60 дана од дана пријема захтева, суду доставити, у писаној форми, заједничко тумачење. Заједничко тумачење је обавезујуће за суд. Ако Стране не поднесу заједничко тумачење у року од 60 дана од дана захтева суда, о том питању ће одлучити суд.

Налаз и мишљење вештака

Члан 34.

1. Ако постоји сагласност страна у спору, суд може одредити вештака да изради писмени налаз и да мишљење о чињеници која се односи на заштиту животне средине, здравље, безбедност или друго стручно питање које је поставила страна у спору, сходно условима о којима одлучују странке у спору.
2. Суд не може именовати вештака из става 1. овог члана ако се стране у спору тако договоре.
3. Примена става 1. овог члана не утиче на именовање других експерата када је такво именовање могуће према важећим правилима арбитраже.

Привремене мере заштите и коначна одлука

Члан 35.

1. Суд може донети привремену меру да би заштитио право стране у спору или да би осигурао да је надлежност суда у потпуности обезбеђена, укључујући и налог за заштиту доказа који су у поседу или под контролом једне стране у спору или ради заштите надлежности суда. Суд не може наложити да се примене нити забранити примену мере која је означена да представља повреду у смислу члана 21. овог споразума. За потребе овог става, привремена мера садржи и предлог.
2. Када донесе коначну одлуку против тужене Стране, суд може доделити, одвојено или заједно, само:
  - а) новчану накнаду и одговарајућу камату;

- б) повраћај имовине, у ком случају ће се пресудом омогућити туженој страни да, у замену за повраћај имовине, исплати новчану накнаду са припадајућим каматама.

Суд може одлучити о трошковима у складу са важећим правилима арбитраже.

3. Под условима из става 2. овог члана, када је тужба поднета у складу са чланом 21. став 2. овог споразума, обезбедиће се да:

- а) накнада новчане штете и одговарајућа камата буду исплаћени привредном друштву;
- б) накнада по основу повраћаја имовине буде извршена према привредном друштву, и
- в) накнада буде таква да се њом не дира у права трећих лица по основу новчане или имовинске штете досуђене у складу са тач. а) и б) овог става и домаћим прописима Страна.

4. Суд не може наложити туженој страни да плати казнену одштету.

Коначност и извршност пресуде

Члан 36.

1. Одлука суда нема обавезујућу снагу, осим за стране у спору и у односу на конкретан случај.

2. У складу са ставом 3. овог члана и важећом процедуром за привремене одлуке, страна у спору ће се придржавати и поштовати одлуке без одлагања.

3. Стране у спору не могу тражити извршење коначне одлуке:

- а) у случају да је коначна одлука донета у складу са ICSID Конвенцијом док:
  - (1) не истекне 120 дана од дана када је одлука донета, под условом да страна у спору није тражила да одлука буде измењена или поништена; или
  - (2) не буде потпуно окончан поступак измене или поништаја,
и

б) у случају ако је коначна одлука донета у складу са *ICSID* Правилима додатних олакшица или Арбитражним правилима *UNCITRAL* док:

- (1) не истекне 90 дана од дана када је одлука донета, а ниједна од страна у спору није покренула поступак за ревизију, укидање или поништај одлуке; или
- (2) суд одбије или дозволи захтев за ревизију, укидање или поништај одлуке, и нема даљег права жалбе.

4. Свака Страна ће обезбедити извршење одлуке на својој територији.

5. Захтев поднет на арбитражу, у складу са овим делом, сматраће се да произлази из пословног односа или трансакције у смислу члана 1. Њујоршке конвенције.

Накнаде по основу осигурања или уговора о гаранцији

Члан 37.

У арбитражном поступку прописаном овим делом, тужена страна не може изјавити у своју одбрану против тужбу или тражити поравнање истицањем да је улагач добио или да ће добити, по основу осигурања или уговора о гаранцији, обештећење или другу надокнаду, за цео или део износа настале штете.

ДЕО Д – ПОСТУПЦИ РЕШАВАЊА СПОРОВА ИЗМЕЂУ ДРЖАВА

Спорови између Страна

Члан 38.

1. Страна може затражити консултације у вези са тумачењем или применом овог споразума. Друга Страна ће благонаклоно размотрити захтев. Спор између Страна у вези са тумачењем или применом овог споразума решаваће се, кад год је то могуће, пријатељским путем, кроз консултације.
2. Ако спор не може бити решен консултацијама, он ће, на захтев Стране, бити поднет арбитражи на решавање.
3. Арбитражни суд се оснива за сваки појединачни случај. У року од два месеца од пријема захтева за арбитражу дипломатским путем, свака Страна ће именовати по једног члана суда. Ова два члана ће изабрати трећег члана - држављанина треће земље, који ће, уз сагласност обе Стране, бити именован за председника арбитражног суда. Председник ће бити именован у року од два месеца од дана именовања друга два члана суда.
4. Ако у роковима утврђеним у ставу 3. нису извршена потребна именовања, Страна може позвати председника Међународног суда правде да обави потребна именовања. Ако је председник Међународног суда правде држављанин било једне или друге Стране, или ако је на други начин спречен да обави ову функцију, затражиће се од потпредседника Међународног суда правде да обави потребна именовања. Ако је потпредседник Међународног суда правде држављанин било једне или друге Стране или ако је и он спречен да обави ову функцију, следећи по старешинству члан Међународног суда правде, који није држављанин било једне или друге Стране, биће позван да изврши потребна именовања.
5. Судије треба да имају стручно знање или искуство у области међународног јавног права, међународне трговине или међународних правила у области улагања или у решавању спорова који проистичу из међународне трговине или међународних споразума о улагању. Судије ће бити независне и неће бити повезане ни са једном Страном нити ће од ње примати инструкције.

6. Када Страна одреди да спор обухвата мере које се односе на финансијске институције, на улагаче или на њихова улагања у финансијске институције или када се Страна позива на члан 11. став 6, члан 18. ст 2. или 3. овог споразума, судије, поред критеријума садржаних у ставу 5. овог члана, морају имати и стручно знање или искуство у области права и праксе финансијских услуга, које могу да обухватају и уређење финансијских институција.

7. Судско веће утврђује сопствени поступак рада. Судско веће доноси одлуку већином гласова. Одлука је обавезујућа за обе Стране. Ако није другачије договорено, одлука судског већа се доноси у року од шест месеци од дана именована председавајућег.

8. Свака Страна ће сносити трошкове свог члана у судском већу и свог представника у арбитражном поступку. Трошкови председавајућег и преостали трошкови ће бити подељени на једнаке делове између Страна. Судско веће може, међутим, пресудити да већи део трошкова сноси једна од две Стране и та ће одлука бити обавезујућа за обе Стране.

9. У року од 60 дана од дана доношења одлуке судског већа, Стране ће се договорити о начину на који ће решити спор. Споразум би редовно требало да примени одлуку судског већа. Ако се Стране не договоре, Страна која је покренула спор има право на накнаду или право да обустави давања у вредности која је једнака оној коју је доделило судско веће.

ДЕО Е – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Консултације и други поступци

Члан 39.

1. Страна може писмено тражити консултације са другом Страном у погледу постојеће или предложене мере или поводом било којег другог питања за које сматра да може утицати на примену овог споразума.
2. Консултације, из става 1. овог члана, могу се односити, *inter alia*, између осталог, и на питања у вези са:
  - а) имплементацијом овог споразума, или
  - б) тумачењем или применом овог споразума.
3. Уз консултације из овог члана, Стране могу предузети радње како су се договориле, укључујући и доношење и усвајање додатних арбитражних правила према Делу Ц овог споразума.

Обим обавеза

Члан 40.

Свака Страна ће предузети све потребне мере да одредбе овог споразума буду ефикасно примењене, укључујући и њихово поштовање, осим када је другачије предвиђено овим споразумом за локалне нивое власти.

Изузеци

Члан 41.

Делови Ц и Д овог споразума не примењује се на изузетке наведене у Анексу 4 овог споразума.

Примена и ступање на снагу

Члан 42.

1. Сви анекси чине саставни део Споразума.
2. Стране ће писмено обавестити једна другу о испуњењу процедура на њеној територији ради ступања на снагу овог споразума. Споразум ступа на снагу на дан пријема последњег обавештења.
3. Овај споразум се закључује на неодређено време осим ако једна Страна писмено не обавести другу Страну, о својој намери да раскине Споразум. Раскид овог споразума производи дејство истеком једне године од дана када је Страна примила обавештење о раскиду. У погледу улагања која су извршена или преузетих обавеза да се улаже пре датума када је раскид овог споразума произвео дејство, одредбе чл. 1. - 41. овог споразума, као и ст. 1. и 2. овог члана, остају на снази у периоду од 15 година.

У ПОТВРДУ ЧЕГА су доле потписана лица, ваљано овлашћена, потписала овај споразум.

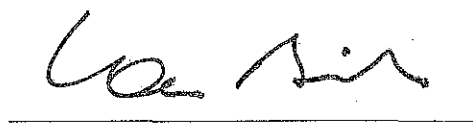
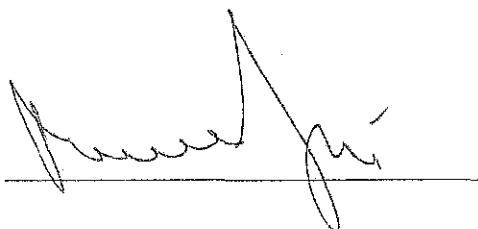
ПОТПИСАНО у два оригинала у Београду, дана 1. 09. 2014. године на српском, енглеском и француском језику при чему су сви текстови подједнако аутентични.

ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

ЗА КАНАДУ

Расим Љајић

Џон Браид

Анекс Б.10

Експропријација

Стране потврђују свој заједнички став да:

- а) посредна експропријација која произлази из мере или низа мера Стране има једнако дејство као непосредна експропријацији и без формалног преноса права својине или трајне заплене;
- б) утврђивање да ли мера или низ мера Стране представља посредну експропријацију, врши се од случаја до случаја, на чињеницама заснованој истрази, која поред осталих елемената обухвата и:
  - (1) економски утицај мере или низа мера, иако сама чињеница да мера или низ мера једне Стране има супротан ефекат на економску вредност улагања не значи да је посредна експропријација извршена,
  - (2) обим у којој мера или низ мера утиче на различита, разумна очекивања у односу на улагања која се подржавају, и
  - (3) природу мера или низа мера;
- в) осим у изузетним случајевима, као на пример када је мера или низ мера толико озбиљна у погледу њене сврхе за коју се не може сматрати да је донета и примењена у доброј вери, недискриминаторна мера Стране која је прописана и примењена да би се заштитили легитимни социјални циљеви, као што су здравље, безбедност и животна средина, не представља посредну експропријацију.

Анекс I

Изузеци за постојеће мере и обавезе либерализације

Листа за Републику Србију

1. Закон о страним улагањима („Службени лист СРЈ”, бр. 3/02 и 5/03)

Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене („Службени лист СЦГ”, бр. 7/05 и 8/05-исправка)

Закон о извозу и увозу робе двоструке намене („Службени гласник РС”, број 95/13)

Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13 и 98/13-УС)

Закон о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ”, бр. 6/80 и 36/90 и „Службени лист СРЈ”, број 29/96 и „Службени гласник РС”, број 115/05-др.закон)

Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС”, бр. 62/60, 65/08 и 41/09)

Ови прописи уређују већинско власништво страног улагача у привредним друштвима која се баве трговином наоружањем и војном опремом или су основана на територији која представља забрањену зону (пограничне зоне, национални паркови, војни објекти) и, у таквим случајевима, за послове улагања морају имати одобрење надлежног органа. Страни улагачи могу основати или улагати у таква привредна друштва само са домаћим субјектом као партнером након испуњења наведених услова. Пољопривредно земљиште не може бити у власништву страних држављана. Странци не могу имати власништво над грађевинским земљиштем у Републици Србији, осим под условом реципроцитета и уколико се земљиште користи у пословне сврхе.

Ове мере су изузете од обавеза садржаних у чл. 4. и 5. овог споразума.

2. Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, број 51/09)

Право на субвенционисање може бити ограничено на правна лица која имају седиште на територији Републике Србије, на одређено географско подручје или на физичка лица, грађане Републике Србије.

Ове мере су изузете од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

3. Закон о приватизацији („Службени гласник РС”, број 83/14)

Закон о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11-др.закон и 71/12-УС и 83/14)

Прописи који се за време приватизације или продаје државног удела усвајају или примењују, сматрају се важећим. Ове мере су изузете од обавеза садржаних у члану 8. овог споразума.

4. Царински закон („Службени гласник РС”, бр. 18/10 и 111/12)

Овај закон прописује као услов држављанство Републике Србије за стицање својства царинског заступника. Ове мере су изузете од обавеза садржаних у чл. 4. и 8. овог споразума.

5. Закон о патентима („Службени гласник РС”, број 99/11)

Овај закон прописује држављанство и друге услове за стицање својства заступника жига. Ове мере су изузете од обавеза садржаних у чл. 4. и 9. овог споразума.

6. Закон о радиодифузији („Службени гласник РС”, бр. 42/02, 97/04, 76/05, 79/05-др.закон, 62/06, 85/06, 86/06 -исправка и 41/09)

Овај пропис уређује учешће лица, која нису држављани Републике Србије, у оснивачком капиталу имаоца дозволе за емитовање и установа јавног радиодифузног сервиса. Ове мере су изузете из обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

7. Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС”, бр. 119/12, 116/13 и 44/14)

Закон о комуналним делатностима („Службени гласник РС”, број 88/11)

Закон о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11-исправка 93/12, 124/12)

Сет прописа о заштити животне средине, као што су:

Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон и 43/11)

Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12)

Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10)

Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13)

Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10), итд.

Ови прописи уређују делатност услуга у области комуналних делатности на републичком, покрајинском и локалном нивоу које могу бити предмет јавног монопола или искључивог права одобреног приватном понуђачу, у секторима као што су енергетика, транспорт и пратеће услуге за све видове превоза, научне и техничке консултантске услуге, услуге истраживања и развоја у друштвеним или хуманитарним наукама, услуге техничког тестирања и анализе, услуге заштите животне средине, услуге у области здравства. Искључива права за обављање таквих услуга се често додељују приватним понуђачима, као на пример, давање концесија од стране државног органа, под условима пружања специфичних услуга. С обзиром да јавно-комуналне услуге постоје и на локалном нивоу потпуна секторска листа није практична.

Ове мере су изузете од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

8. Закон о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 46/95, 66/01, 61/05, 91/05, 62/06 и 31/11)

Овај пропис садржи одредбе које задржавају право каботаже за домаће превознике Републике Србије. Ова мера је изузета од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

9. Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11 и 93/12)

Прописи у области ваздушног саобраћаја уређују право уписа авиона у Регистар ваздухоплова Србије, власништво физичког лица које испуњава критеријуме у погледу држављанства, или власништво правног лица које испуњава услове у погледу капитала или контроле (укључујући држављанство директора), и изузете су од обавеза садржаних у чл. 4, 5. и 8. овог споразума.

Листа за Канаду

1. Канадски Закон о улагањима R.S.C. 1985, с. 28 (1stSupp.)

Канадски правилници о улагању у Канади, SOR/85-611

Овим прописима се уређује стицање и оснивање пословања од стране лица који нису држављани Канаде, као и оснивање нових привредних друштава која могу бити предмет контроле. Мере садржане у наведеним прописима су изузете од обавеза из чл. 4, 8. и 9. овог споразума.

2. Канадски Закон о пословању привредних друштава, R.S.C. 1985, с. C-44

Канадски правилници о пословању привредних друштава, SOR/2001-512

Канадски Закон о задругама, S.C. 1998, с. 1

Канадски правилници о задругама, SOR/99-256

Канадски Закон о привредним друштвима, R.S.C. 1970, с. C-32

Канадски Закон о пословању привредних друштава предвиђа ограничења у погледу учешћа у привредним друштвима и задругама основаних у складу са канадским законодавством у циљу одржавања учешћа у власништву и нивоа контроле садржаних у Канадским правилницима о пословању привредних друштава. Мере садржане у наведеним прописима су изузете од обавеза из члана 4. овог споразума.

3. Канадски Закон о пословању привредних друштава, R.S.C. 1985, с. C-44

Канадски правилници о пословању привредних друштава, SOR/2001-512

Канадски Закон о задругама, S.C. 1998, с. 1

Канадски правилници о задругама, SOR/99-256

Канадски Закон о привредним друштвима, R.S.C. 1970, с. C-32

Посебни прописи Парламента који се односе на удруживање одређених привредних друштава

Ови прописи садрже одредбе које уређују држављанство лица која руководе или су директори у канадским привредним друштвима. Мере садржане у наведеним прописима су изузете од обавеза садржаних у члану 8. овог споразума.

4. Канадски Закон о држављанству, R.S.C. 1985, с. C-29

Канадски правилници о праву својине странаца на земљишту, SOR/79-416

Ове мере уређују право својине странаца на земљишту. Мере садржане у наведеним прописима су изузете од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

5. Ер Канада- Закон о јавном учешћу у авиокомпанијама, R.S.C. 1985, с. 35 (4th Supp.)

Канадски Закон о ограниченом преносу власништва над војним објектима, S.C. 1986, с. 20

Закон о реорганизацији и преносу власништва на Eldorado Nuclear Limited, S.C.1988, с. 41

Закон о преносу власништва на привредна друштва Nordion и Theratronics, S.C. 1990, с. 4

Ови прописи уређују забрану учешћа лица која нису резиденти у стицању власништва на уделима појединих привредних друштава и изузета су од обавеза које су садржане у члану 4. овог споразума.

6. Царински закон, R.S.C. 1985, с. 1 (2ndSupp.)

Правилник о издавању лиценце царинским заступницима, SOR/86-1067

Ови прописи уређују пребивалиште као услов за стицање својства царинског заступника и изузети су од обавеза садржаних у чл. 4. и 8. овог споразума.

7. Царински закон, R.S.C. 1985, с. 1 (2ndSupp.)

Правилник о слободним царинским продавницама, SOR/86-1072

Ови прописи уређују пребивалиште као и остале услове за обављење делатности слободних царинских продавница и изузети су од обавеза садржаних у чл. 4. и 8. овог споразума.

8. Закон о увозу и извозу културног добра, R.S.C. 1985, с. C-51

Ове мере садрже ограничења у погледу страног учешћа у увозу и извозу културних добара и изузети су од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

9. Закон о патенту, R.S.C. 1985, с. P-4

Правилник о патентима, SOR/96-423

Ови прописи садрже захтев у погледу захтева за пребивалиште у Канади за стицање својства регистрованог патентног заступника и изузети су од обавеза садржаних у чл. 4. и 9. овог споразума.

10. Закон о жиговима, R.S.C. 1985, с. T-13

Правилник о жиговима SOR/96-195

Ови прописи садрже захтев у погледу пребивалишта за стицање својства регистрованог заступника за жигове и изузети су од обавеза садржаних у чл. 4. и 9. овог споразума.

11. Канадски Закон о нафтним ресурсима, R.S.C. 1985, с. 36 (2nd Supp.)

Закон о територији, R.S.C. 1985, с. T-7

Савезни закон о непокретности и Савезни закон о непокретној имовини, S.C. 1991, с. 50

Канадски Закон о имплементацији *Newfoundland Atlantic* споразума, S.C. 1987, с. 3

Закон о имплементацији Споразума између Канаде и Нове Шкотске о офшор нафтним изворима, S.C. 1988, с. 28

Канадски прописи у области налазишта нафте и гаса, C.R.C. 1978, с. 1518

Ови прописи уређују канадско власништво за добијање лиценце за производњу нафте и гаса и изузете су од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

12. Канадски Закон о пословању у области нафте и гаса, R.S.C. 1985, с. O-7

Канадски Закон о имплементацији Споразума између Канаде и Нове Шкотске о офшор нафтним изворима, S.C. 1988, с. 28

Канадски Закон о имплементацији Споразума између Канаде и провинције Њуфаундленд, S.C. 1987, с. 3

Прописи о имплементацији Споразума између Канаде и територије Јукон о нафти и гасу

Канадски прописи о имплементацији Споразума о Северозападним територијама о нафти и гасу

Ови прописи се односе на план накнада неопходних за добијање овлашћења која су овим прописима регулисана и изузимају се од обавеза садржаних у члану 9. овог споразума.

13. Закон о имплементацији Споразума између Канаде и провинције Њуфаундленд, S.C. 1987, с. 3

Закон о развојном пројекту нафтне платформе *Hibernia*, S.C. 1990, с. 41

Ови прописи регулишу план накнада и захтеве за извршење. Изузети су од обавеза садржаних у члану 9. овог споразума.

14. Канадски Закон о инвестицијама, R.S.C. 1985, с. 28 (1stSupp.)

Канадски прописи у области инвестиција, SOR/85-611

Политика власништва нерезидента у сектору ископавања уранијума, 1987

Ови прописи уређују власништво нерезидената у сектору ископавања уранијума и изузети су од обавеза садржаних у чл.4. и 5. овог споразума.

15. Канадски Закон о транспорту, S.C. 1996, с.10

Закон о ваздухопловству, R.S.C. 1985, с.А-2

Канадски Прописи у области авијације, SOR/96-433

Део II - Обележавање, регистрација и пословање изнајмљених ваздухоплова од стране нерегистрованих власника

Део IV - Издавање лиценце особљу и обука

Део VII - Комерцијални авио превоз

Ови прописи садрже ограничења за лица која нису држављани Канаде у погледу регистрације, управљања канадским авионима или пружања авио услуга на територији Канаде и изузимају се од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

16. Канадски Закон о шпедицији, 2001, S.C. 2001, с. 26

Овај пропис садржи захтев у погледу власништва над бродом уписаним у канадски регистар и изузима се од обавеза садржаних у члану 4. овог споразума.

17. Канадски Закон о шпедицији, 2001, S.C. 2001, с. 26

Уредба о бродској посади, SOR/2077-115

Ови прописи садрже ограничења за пружање услуга на канадским бродовима од стране лица која нису држављани Канаде и изузети су од обавеза садржаних у члану 8. овог споразума.

18. Закон о пилотирању, R.S.C., 1985, с. P-14

Општи прописи у области пилотирања, SOR/2000-132

Уредба о Управи за пилотирање у области Атлантика, C.R.C. 1978, с. 1264

Уредба о Управи за пилотирање у области Лаурентијан, C.R.C. 1978, с. 1268

Уредба о Управи за пилотирање у области Великих језера, C.R.C. 1978, с. 1266

Уредба о пилотирању над Пацификом, C.R.C. 1978, с. 1270

Ове мере садрже ограничења за пилотирање од стране лица која нису држављани Канаде и изузета су од обавеза садржаних у члану 8. овог споразума.

Анекс II

Резерве за будуће мере

Листа за Републику Србију

У складу са чланом 17. став 3. овог споразума, Република Србија задржава право да усвоји или примени било који пропис који може бити у супротности са обавезама из овог споразума, а тиче се:

1. социјалних услуга (нпр. јавно спровођење закона у области казнено поправних служби, обезбеђење прихода или осигурања, социјалног осигурања, социјалне заштите, јавног образовања, јавне обуке, здравља и бриге о деци) уколико нису усаглашени са обавезама садржаним у чл. 4. или 8. овог споразума;
2. оснивања или стицања улагања у Републици Србији у сектору услуга, када прописи нису у сагласности са обавезама које су садржане у чл. 4, 8. или 9. овог споразума, али су у сагласности са прописима Републике Србије који су усаглашени са обавезама садржаним у чл. 2, 16, 17. и 18. Општег споразума о трговини услугама СТО.
3. државних обвезница (нпр: стицање, продају или на други начин располагање обвезницама, благајничким записима или другом врстом дужничких хартија од вредности издатих од стране Владе Републике Србије, њене покрајине или локалне самоуправе) када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у члану 4. овог споразума;
4. права на истраживање, обрађивање, вађење и коришћење термоминералних вода, када прописи могу бити у супротности са обавезама које су садржане у чл. 4, 8. или 9. овог споразума.

Листа за Канаду

У складу са чланом 17. став 3. овог споразума, Канада задржава право да усвоји или примени било коју меру која није у сагласности са обавезама садржаним у овом споразуму, а тичу се:

1. социјалних услуга (нпр. спровођење закона у области казнено поправних служби, обезбеђења прихода или осигурања, социјалне заштите, социјалног осигурања, јавног образовања, јавне обуке, здравља и бриге о деци) уколико нису усаглашени са обавезама садржаним у чл.4. или 8. овог споразума;
2. права или предности које се дају Аборицинима, када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у чл.4, 5, 8. или 9. овог споразума;
3. права или предности које се дају социјално или економски угроженим мањинама у Канади, када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у чл.4, 8. или 9. овог споразума;
4. захтев у погледу пребивалишта за власништво над земљиштем са излазом на океан, када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у члану 4. овог споразума;
5. државних обвезница (нпр: стицање, продају или други начин располагања од стране држављана друге Стране обвезницама, благајничким записима или другом врстом дужничких хартија од вредности издатих од стране Владе Канаде, њене покрајине или локалне самоуправе), када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у члану 4. овог споразума;
6. поморске каботаже, која значи (а) транспорт робе и/или путника бродовима између два места на територији Канаде или ван територијалног појаса Канаде, директно или преко места које је ван Канаде; али у односу на воде изван територијалног појаса Канаде, транспорт робе и/или путника само у вези истраживања, експлоатације или транспорта минерала или неживих природних ресурса континенталног појаса Канаде; и (б) ангажовање брода у било којим другим комерцијалним морским активностима на територији Канаде, узимајући у обзир и воде изван континенталног појаса, и то за комерцијалне активности у вези са истраживањем, експлоатацијом или превозом минералних или

неживих природних ресурса континенталног појаса Канаде; када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у чл.4, 5, 8. или 9. овог споразума;

7. издавања дозволе за риболов или активности везане за риболов, укључујући улазак страних рибарских пловила у ексклузивне економске зоне Канаде, територијално море, унутрашње воде или луке за коришћење било каквих услуга на тим местима када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у чл.4. и 5. овог споразума;
8. телекомуникације, када прописи нису усаглашени са обавезама садржаним у чл.4. или 8.овог споразума предвиђајући ограничења за страна улагања у објекте које поседују добављачи телекомуникационих услуга, захтевајући да добављачи таквих услуга буду фактички контролисани од стране Канађана, да најмање 80% чланова руководства буду Канађани и наметање ограничења кумулативног страног улагања; и
9. оснивања или стицања улагања у сектору услуга, када прописи нису у сагласности са обавезама које су садржане у чл. 4, 8. или 9. овог споразума, али су у сагласности са прописима који су усаглашени са обавезама које је Канада прихватила из чл. 2, 16, 17. и 18. Општег споразума о трговини услугама СТО сачињен у Маракешу, 15. априла 1994. године.

Анекс III

Изузеци од третмана најповлашћеније нације

1. Члан 5. овог споразума не примењује се на третман одобрен од Страна на основу билатералног или мултилатералног међународног споразума који је потписан или је ступио на снагу пре ступања на снагу овог споразума.
2. Члан 5. овог споразума не примењује се на третман одобрен од Стране на основу постојећег или будућег билатералног, регионалног или мултилатералног споразума који:
  - а) успоставља, ојачава или проширује економску унију, монетарну унију, зону слободне трговине или царинску унију;
  - б) уређују област:
    - (1) авијације;
    - (2) риболова; или
    - (3) поморства, укључујући и спасавање.

Анекс IV

Изузеци од решавања спора

За Канаду:

1. Након разматрања да ли да се одобри улагање о коме се расправља у складу са Законом о улагањима, донета одлука Канаде не подлеже одредбама о решавању спорова из Дела Ц или Дела Д овог споразума.

САДРЖАЈ

ДЕО А – ДЕФИНИЦИЈЕ

Члан 1: Дефиниције

ДЕО Б – ОСНОВНЕ ОБАВЕЗЕ

Члан 2: Обим примене

Члан 3: Подстицање улагања

Члан 4: Национални третман

Члан 5: Третман најповлашћеније нације

Члан 6: Третман минималног стандарда

Члан 7: Накнада губитака

Члан 8: Руководиоци, одбори директора и долазак кадрова

Члан 9: Захтеви за извршење

Члан 10: Експропријација

Члан 11: Трансфери

Члан 12: Јавност

Члан 13: Пренос права

Члан 14: Пореске мере

Члан 15: Здравље, безбедност и мере заштите животне средине

Члан 16: Друштвена одговорност

Члан 17: Резерве и изузеци

Члан 18: Општи изузеци

Члан 19: Ускраћивање погодности

ДЕО Ц – РЕШАВАЊЕ СПОРОВА ИЗМЕЂУ УЛАГАЧА И СТРАНЕ ДОМАЋИНА

Члан 20: Сврха

Члан 21: Тужба улагача Стране у своје име или у име привредног друштва

Члан 22: Претходни услови за подношење тужбе арбитражи

Члан 23: Посебна правила у вези финансијских услуга

Члан 24: Подношење тужбе суду

Члан 25: Пристанак на арбитражу

Члан 26: Арбитри

Члан 27: Споразум о именовању арбитра

Члан 28: Консолидација

Члан 29: Учешће и документи друге стране

Члан 30: Место арбитраже

Члан 31: Јавност рочишта и приступ документима

Члан 32: Поднесци трећих лица

Члан 33: Важећи закон

Члан 34: Налаз и мишљење вештака

Члан 35: Привремене мере заштите и коначна одлука

Члан 36: Коначност и извршност пресуде

Члан 37: Накнаде по основу осигурања или уговора о гаранцији

ДЕО Д – ПОСТУПЦИ РЕШАВАЊА СПОРОВА ИЗМЕЂУ ДРЖАВА

Члан 38: Спорови између Страна

ДЕО Е – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39: Консултације и други поступци

Члан 40: Обим обавеза

Члан 41: Изузеци

Члан 42: Примена и ступање на снагу

АНЕКСИ

Анекс Б.10: Експропријација

Анекс I: Изузеци за постојеће мере и обавезе либерализације

Листа за Републику Србију

Листа за Канаду

Анекс II: Резерве за будуће мере

Листа за Републику Србију

Листа за Канаду

Анекс III: Изузеци од Третмана најповлашћеније нације

Анекс IV: Изузеци од решавања спора